

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אלול

(יור"ל לקראת שבת פ' ראה ה'תשפ"ב)

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גאלדע פרווא תחי'
ליום הולדתה הראשון לאויש"ט,
ש"ק פ' ראה, אדר"ח אלול הי' תהא שנת פלאות בכל
ולזכות אחי ואחותה
חיילי "צבאות השם" משה זאב, מרים זלאטא,
נחום יוסף ומנחם מענדל שיחיו
*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת שיינא שיחיו בנימינסון
ולזכות זקניהם
הרה"ת ר' ירחמיאל וזוגתו מרת פייגא חנה שיחיו בנימינסון
הרה"ת ר' שלום וזוגתו מרת לאה שיחיו פערל
* * *

לזכות

הת' שניאור זלמן שי'
לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט,
ש"ק פ' שופטים, וא"ז אלול הי' תהא שנת פלאות אראנו
ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו
*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שרה שיחיו גורביץ

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ובנוגע לפועל:

יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת דחודש אלול המרומזת בחמשת הראשי-תיבות דתורה תפלה גמ"ח תשובה וגאולה, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, עי"ז שחדורים ונעשים ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"⁴.

ובפשטות:

להכריז ולפרסם בכל מקום – בדברים היוצאים מן הלב – שהקב"ה אומר (ע"י עבדיו הנביאים) לכאור"א מישראל „ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה“, ועד שהיום ממש רואים בעיני בשר ברכת הגאולה האמיתית והשלימה.

[ויש להוסיף ולהדגיש שההכרזה והפרסום דכהנ"ל צ"ל גם ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט ענין זה (בשלימות) בהבנה והשגה והכרה שלהם, דכיון שגם אצלם ישנו ענין האמונה בשלימות, יכולים (ובמילא צריכים) הם לפרסם הדברים לאחרים החל מבני ביתו (שבודאי אינם צריכים „לסבול“ מזה שעדיין לא הונח הדבר בשכלו), וכל אלה שנמצאים בסביבתו, כל אחד ואחת מישראל, ובודאי שע"י ההשתדלות המתאימה יתקבלו הדברים ויפעלו פעולתם, כולל גם אצל המכריז והמפרסם, שיוקלט אצלו בפנימיות וכו'].

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול תנש"א)

(4) שה"ש ב, ת. שהש"ר עה"פ.

(ואדרבה⁵: לפני יציאת מצרים הם היו במצב של „הללו עובדי עבודה זרה והללו...“⁶), אלא בדרך של אתערותא דלעילא⁷ (=התעוררות מלמעלה) שגרמה לאתערותא דלתתא (=מלמטה) אצל ישראל. לעומת זאת, חודש אלול הוא זמן של עבודה רוחנית מלמטה למעלה – תחילה „אני לדודי“, אתערותא דלתתא, ואחר כך „ודודי לי“⁸ (ראשי תיבות: אלול⁹). ויש להבין: מדוע מתארים בפסח את הענין של שבת מברכים חודש אלול?

ב. שורשה של ה„אתערותא דלעילא“ הוא בחג הפסח

הסבר הענין הוא: ידוע (כמאמר חז"ל¹⁰ על הפסוק¹¹ „מי הקדימני ואשלם“), שגם מה שיהודי משיג באמצעות עבודתו נעשה בכח הניתן לו מלמעלה. לאחר אתערותא דלעילא הוא מסוגל לעבוד באופן של אתערותא דלתתא. וכפי שמבאר אדמו"ר הוקן¹², שבאלול

(5) דלא רק אשר הגילוי שנמשך ביצי"מ – בחי' „בכבודו ובעצמו“ – אינו שייך שימשך ע"י עבודה, כי עבודת הנבראים אינה מגיעה לבחינה זו, הנה נוסף לזה, לא הי' אז אצלם עבודה, כי „הללו כו“.

(6) מדרש תהלים – באבער – טו, ה. יל"ר בשלח יד, כו.

זח"ב קע, ב.

(7) ומה שאמרו רז"ל (מכילתא שמות יד, לא) בשכר האמונה נגאלו אבותינו ממצרים, הרי האמונה ירושה היא לנו מאבותינו (וראה תניא פל"ד (מב, ריש ע"ב): בירושה כו' שלא עמל בו). וגם ענין דם מילה ודם פסח שבוכותם נגאלו (פרד"א פכ"ט. מכילתא שמות יב, ו. הובא ברש"י שם), ענינם הוא המשכת וגילוי האמונה בענין של פועל (ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 122). משא"כ עבודת התשובה – נקודה התיכנית דחודש אלול – היא עבודה שמצד המטה עצמו (ולא המשכת הענינים הבאים מלמעלה). ולהעיר מזה"ב ג, סע"ב. פרד"א ס"פ מת. ועוד.

(8) לשון הכתוב שה"ש ו, ג.

(9) אבודרהם סדר תפלת ר"ה (בשם הדרשנים). פע"ח

שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים להאריז"ל עה"פ.

(10) ויק"ר פכ"ז, ב. וממ"ש מובן, אשר הצורך לנתינת הכח שמלמעלה אינו רק מצד המניעות של היצו"ר (כמרו"ל [קידושין ל, ב] אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לח), אלא גם בשביל קיום המצות עצמם.

(11) איוב מא, ג.

(12) לקו"ת ראה לב, א. – וראה (בהבא לקמן) גם לקו"ש

חכ"ט ע' 162 ואילך.

א. תיאור שבת מברכים אלול בחג הפסח, והשאלות על כך

באחת משיחות חג הפסח¹ מתאר כ"ק מו"ח אדמו"ר את המצב הרוחני ששרר בשבת מברכים אלול בליובאוויטש – „עיר הבירה“ של אדמו"רי חב"ד במשך שנים רבות². וכך נאמר שם (בתרגום חפשי):

„בשבת מברכים חודש אלול בליובאוויטש, למרות שבדרך כלל היה זה עדיין יום בהיר של שמש זורחת, כבר השתנה האויר, כבר החל להיות מורגש ריח-אלול, וכבר נשבה רוח תשובה“.

כל דברי רבותינו נשיאינו מדוייקים בכל פרטיהם. ומובן, שכל ארבעה התיאורים שבשיחה לגבי שבת מברכים אלול – (א) בהירות זריחת השמש (ב) שינוי האויר (ג) תחושת „ריח“ אלול (ד) משב „רוח תשובה“ – אינם סתם מליצות, אלא אלה הם ארבעה ענינים המבטאים את תוכנה הפנימי של שבת מברכים אלול.

יותר מכך: דברי רבותינו נשיאינו מדוייקים לא רק לגבי תוכן הדברים, אלא גם לגבי זמן אמירתם – כל דבר נאמר בזמן המתאים, אם כי ההשפעה חייבת להימשך גם לאחר מכן, כמוסבר במספר מקומות, וכיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר תיאר את שבת מברכים אלול בחג הפסח מובן שיש קשר פנימי בין שני הזמנים.

לכאורה, לגמרי לא מובן: שני זמנים אלו – אלול וחג הפסח, לא רק שונים במהותם, אלא מנוגדים זה מזה³: פסח הוא השפעה והמשכה מלמעלה למטה – תחילה „דודי לי“ ואחר כך „ואני לו“⁴, כפי הידוע שהגאולה ביציאת מצרים לא הגיעה על ידי עבודתם של ישראל

(1) תרצ"ד (לקו"ד ח"א קטו, ב).

(2) ראה לקו"ד שם בהערה שבשולי הגליון. וראה ספר הזכרונות ח"א ע' 55 [ובהוספות שם ע' 342] שייכותה של הסידות חב"ד לליובאוויטש.

(3) ראה גם שה"ש תש"ג ע' 177.

(4) לשון הכתוב שה"ש ב, טז. וקאי על יצי"מ (ד"ה דודי לי תרכ"ז בתחלתו. וש"נ).

נוסף על כללות הענין ד"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, ובפרט לאחרי ש"כלו כל הקיצין"², וסיימו כל עניני העבודה (כמדובר כמ"פ), נמצאים בשנה מיוחדת שהר"ת שלה "הי' תהי' שנת נפלאות אראנו", כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות",

– וכבר ראו בפועל כו"כ "נפלאות" הן בנוגע לגאולת הפרט והן בנוגע לגאולת הכלל, כולל ובמיוחד בנוגע לאחינו בני שבמדינה ההיא, שרבים מהם יצאו מן המיצר אל המרחב, הן כפשוטו, והן (ובעיקר) בנוגע להאפשרות לחיות חיים יהודיים ע"פ התורה ומצוותי', ועד שבימים האחרונים ממש (ובאופן דפעולה נמשכת גם בימים אלה) התקיים הכינוס של שלוחי חב"ד (מכו"כ מדינות) במדינה ההיא – שבה נמצאת העיר והערים ליובאוויטש, ליאדי, ליאזנא, רוסטוב ופטרבורג, שבהם חיו ופעלו נשיאי חב"ד במשך כו"כ דורות – נתכנסו השלוחים של נשיא חב"ד בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעיר הבירה של מדינה ההיא (מאסקווא), על מנת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והפצת המעיינות (דתורת חסידות חב"ד) חוצה, שעיי"ו אתי מר דא מלכא משיחא³ –

ובשנה זו עצמה – עומדים כבר בר"ח אלול, חודש החשבון של כל השנה, אשר, הסך-הכל דהחשבון הוא: "עד מתי"!!!

היתכן שבסיומם של י"א חדשים דשנת "נפלאות אראנו", משיח צדקנו עדיין לא בא?!...!

* * *

- 1) נוסח "אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבוקק ב, ג. פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.
- 2) לשון חז"ל – סנהדרין צו, ב.
- 3) אגרת הבעש"ט הידועה – נדפס בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

זאת, כיון שלכל דבר יש זמן המתאים לו, וזמנה של השפעת, אתערותא דלעילא" באופן כללי הוא בפסח, כדלעיל (לעומת חודש אלול שהוא, כשלעצמו, זמן העבודה מלמטה למעלה) – לכן כך הוא גם לגבי ה,אתערותא דלעילא" של אלול, שמקורה בפסח. כלומר, פסח הוא זמן של אתערותא דלעילא באופן כללי, ומכך נובעת אחר כך השפעות מסוימות יותר לכל ענין בזמן המתאים לו¹⁸ – כולל השפעת י"ג מדות הרחמים בחודש אלול.

לכן נאמרה בחג הפסח השיחה¹⁹ אודות שבת מברכים אלול, שבה נמשכים, באופן כללי, כל עניני החודש²⁰, כולל השפעת י"ג מדות הרחמים.

ג. אתערותא דלתתא באמצעות "אתערותא דלעילא"

לפי זה מובנים ארבעת הענינים בתיאור שבת מברכים אלול בשיחה הנ"ל, שמחולקים באופן כללי לשני סוגים: בהירות אור השמש – בחלק הראשון (למרות שבדרך כלל היה זה עדיין²¹ יום שמש בהיר). ושינוי מזג האויר, תחושת ריח-אלול, ומשך רוח תשובה – בחלק השני.

כי אור השמש יורד מלמעלה, ובפנימיות הענינים הכוונה היא להארה והשפעה מ,שמש הוי", המאירה בחודש אלול כפרט מן המשכה הכללית של חודש ניסן, כאמור, ויתר שלושת הענינים מבטאים את התעוררות הנבראים למטה באמצעות ההארה של "שמש הוי".

מתגלות י"ג מדות הרחמים, וממשיל זאת למלך הנמצא בשדה שאז רשאי כל המעוניין בכך לצאת ולקבל את פני המלך וכו'. כלומר, למרות שבחודש אלול העבודה היא מלמטה למעלה, בכל זאת נדרשת לשם-כך התגלות י"ג מדות הרחמים ונתינת רשות וכח מלמעלה, ורק לאחר מכן אפשרית העבודה של "אני לדודי"¹³. ומובן, שה,אתערותא דלעילא" הבאה לאחר עבודה של "אתערותא דלתתא" ובאמצעותה, נעלית הרבה יותר מן ה,אתערותא דלעילא" הבאה כהכנה לעבודה זו¹⁴, שהרי ה,אתערותא דלעילא" המוקדמת באה כחסד חנם ונובעת רק מחיצוניות האור, ואילו ה,אתערותא דלעילא" שבאמצעות העבודה היא, למעשה ידיך תכסוף"¹⁵, ונובעת מפנימיות האור. אך עם זאת מובן, שיכולתה של ה,אתערותא דלתתא" לעורר "אתערותא דלעילא"¹⁶ נובעת מה,אתערותא דלעילא" המוקדמת¹⁷.

ולמרות שמתן הכח לעבודת, "אני לדודי" היא התגלות י"ג מדות הרחמים בחודש אלול, בכל

13) וגם התקיעה בשופר שבחודש אלול הו"ע אתעדל"ע. שהרי ענינה הוא כמ"ש (עמוס ג, ו) אם יתקע שופר בעיר כו' (טור או"ח ריש סי' תקפא. וראה אוה"ת ענין תק"ש בר"ח אלול (נצבים ע' אירפ), דייל אשר פירוש "יתקע" הוא שהתקיעה באה מלמעלה (ולא שהעם תוקעין). ורק אשר המשכת התקיעה שמלמעלה היא ע"י התקיעות שאנו תוקעין. וראה לקו"ד שם (קטז, א) שתקיעה הראשונה דחודש אלול היא ההודעה על פתיחת שערי הרחמים דחודש אלול, ופתיחת שערי הרחמים הרי היא המשכה מלמעלה.

14) באתעדל"ע הנמשכת אחרי קדימת האתעדל"ת – ב' מדרגות: א) המתעוררת ע"י האתעדל"ת. וגם בבחינה זו יש מעלה על האתעדל"ע שקודם האתעדל"ת, כי היא בחי' פנימית (אלא שפנימיות זו היא מבחי' תחתונה, אשר האתעדל"ת מגיעה לשם). ב) הנמשכת מצד עצמה לאח"ז (שאינה שורה ומתגלה אלא כשיש שלימות במעשה התחתונים). ובחינה זו היא בחי' פנימיות של בחי' עליונה, אשר אין אתעדל"ת מגעת לשם (ראה בכ"ז לקו"ת שה"ש כד, א"ב). וי"ל אשר בחי' האור הנמשך ע"י העבודה דאלול – עובדת התשובה, היא כמו בחי' ה' הניל. וכמובן מהמבואר להלן סעיף ד' בענין המשכה שע"י תשובה. 15) איוב יד, טו.

16) ראה ד"ה אדון עולם תש"ג פ"ו (וראה גם לקו"ת שמע"צ פג, ב ואילך), אשר כללות הענין מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע (גם בחי' הא' שבהערה 14) הוא רק לפי שכן עלה ברצונו ית'. 17) לקו"ת שה"ש שם.

18) וזהו מה שפסח הוא ראש השנה לרגלים (וראה ר"ה ד, א), כי הראש כולל בו כללות החיות שבגוף וממנו נמשך חיות פרטי לכל אבר השייך אליו (ראה עשרת ראש בתחלותו).

19) המשכה מלמעלה ע"י נשיא הדור.

20) כי ראש חודש אלול כל ימי החודש (שלכן נקרא ראש חודש), ובשבת מברכים מתברך הוא בתור ר"ח (נוסף על אשר השבת, מיני' מתברכין כולה יומין).

21) דיוק תיבת, גא"ך, כי כללות חדישי הקיץ ענינם הוא המשכה מלמעלה, המתחלת בחודש ניסן.

ולעיר מל"ת להאריז"ל פ' ויצא (ד"ה עין הו' כוכבי לכת). הערה בסה"מ ש"ת ע' 28.

ד. הקשר שבין „רוח“ ו„ריח“ לבין אלול ותשובה

בקשר להתעוררות הנבראים, על ידי ההשפעה מלמעלה, מציין כ"ק מו"ח אדמו"ר שני ענינים: 22: א) „כבר התחיל להיות מורגש ריח־אלול.“ (ב) „כבר נשבה רוח התשובה.“ הקשר שבין „ריח“ ו„רוח“ לבין חודש אלול ותשובה הוא:

„עיקר התשובה הוא כמו שנאמר 23 והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה“ 24 – עיקר מהות התשובה היא להתעלות לדרגת „רוח“, אשר כאן היא מעל 25 לדרגת „אור“ 26, ואז נגרים הענין של „תשוב אל האלקים...“ ולכך רומז כ"ק מו"ח אדמו"ר בביטוי „רוח תשובה“, כי עיקר התשובה – ואלול – הוא בדרגת „רוח“, ובכך מובן גם הקשר של „ריח“ לאלול: עיקר העבודה של „אני לדודי“ באלול היא עבודת התשובה, שבאמצעותה זוכים ל„רוח של משיח“ 27, שגילוי הוא בבחינת ריח, כנאמר 28: „והריחו ביראת הוי'...“ – מנסים אותו דוקא ב„מורח ודאין“, כדברי חז"ל 29.

(22) וענין חילוף האויר הוא הקדמה לשני ענינים אלו, כדלהלן סעיף ה':
 (23) קהלת יב, ו.
 (24) לקו"ת האזינו עא, ג.
 (25) וגם מזה מובן, אשר ע"י עבודת התשובה דאלול נמשכת בחי' נעלית יותר מהאתעדל"ע שקדמה לה. כי האתעדל"ע שקדמה לה הו"ע „א ונשיינענדיגער טאָג“ כנ"ל, בחי' אור.
 (26) לקו"ת שם עב, א.
 (27) ב"ר ספ"ב, הובא בלקו"ת שם.
 (28) ישעי' יא, ג.
 (29) סנהדרין צג, ב.

ה. אויר – דבר נחוץ ומחיה לכל אחד באופן תמידי

כהכנה לשני הענינים – „רוח“ של תשובה, ובחינה „ריח“ אלול – אומר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה: „כבר השתנה מזג האויר“, וכונתו בזה: בצרכי חייו של האדם יש מספר סוגי צרכים: בית לגור בו, לבוש, מזון, משקה, ואויר לנשימה, אשר זה נחוץ יותר מזה, לבוש נחוץ יותר מבית, יותר מכך נחוץ המזון, יותר מכך השתיה, וחשוב מכל – אויר לנשימה 30, שהוא צורך תמידי, ובלעדיו אי אפשר להתקיים אפילו זמן קצר 31.

וכיון שאדם זקוק כליכך לאויר והוא נושם אותו תמיד, הרי מובן, שתעלתו של האויר מורגשת תמיד על ידי כל אחד.

וזהו המשמעות של הנאמר בשיחה לגבי האויר: כיון ש„ריח“ אלול ורוח התשובה כבר מורגשים ב„אויר“ שהשתנה, מובן שהם קיימים באופן של „אויר“, ללא תלות בשום טרחה 32, וקשורים ונחוצים לכל אחד 33, ומחיים כל אחד – כל נשמה – בכל נשימה, כמאמר חז"ל על הפסוק 34: כל הנשמה תהלל י"ה הללוי'.

(משיחת ש"פ 9 ראה ש"מ אלול. תשכ"ז)

(30) ד"ה מים רבים תרל"ו פ"א.
 (31) ראה נ"כ שו"ע אה"ע סי' יז סל"ב, שו"ת צ"צ אה"ע סי' סח"ע, מקומות שציין בשד"ח כללים מערכת כ' כלל קח – שיעור שעה קלה זו כמה היא.
 (32) ראה ד"ה מים רבים שם, שהאויר להיות נחוץ מאוד, הוא מצוי תמיד בלי שום מחיר כלל.
 (33) להעיר ג"כ מהביאור בענין „אויר – אור י" (ראה סי' הערכים חב"ד ח"ב בערכו סי"ח, וש"ס).
 (34) תהלים קנ, ו. ב"ר פי"ד, ט.

כבר נתקיימו כל הסימנים של חז"ל על סוף זמן הגלות וזמן הגאולה, כולל הסימן בילקוט שמעוני 1 (שנתפרסם לאחרונה): „א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [ואח"כ ממשיך בילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“.

כן תהי' לנו, שמלכתחילה אין מה להבהל כי כבר הובטחנו ש„אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם“,

וכן תהי' לנו, שמשׁיח צדקנו יבוא כבר בפועל ויעמוד כבר על גג בית המקדש ויכריז וישמיע, שמשׁיח כבר בא!

אמן כן יהי רצון.

הוספה בשורת הגאולה

א.

עם זיינען שוין מקויים געוואָרן די סימנים אין חז"ל אויף סוף זמן הגלות און זמן הגאולה, כולל דעם סימן אין ילקוט שמעוני¹ (וואס איז נתפרסם געוואָרן לאחרונה): "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

כן תהי' לנו, אַז מ'האָט מלכתחילה ניט וואָס צו זיך שרעקן וואָרום מ'האָט שוין די הבטחה אַז "אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם",

וכן תהי' לנו, אז משיח צדקנו זאָל בפועל קומען שוין און שוין שטיין על גג בית המקדש און מכריז ומשמיע זיין, אַז משיח איז שוין געקומען!

אמן כן יהי רצון.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול תש"נ)

אלול ב

א. אלול – שני סוגי עבודות

חודש אלול, כידוע, מחבר בין השנה שעברה לשנה הבאה. ולכן העבודה הרוחנית בו כפולה: א) חשבון-צדק על המעשים של השנה שעברה, חזרה בתשובה על מעשים לא טובים ועל ידי כך תיקון והשלמה השנה שחלפה. ב) הכנה לשנה הבאה על ידי קבלת החלטות טובות וכדומה, ועל ידי כך הבטחת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

כיון ששמות החדשים – ניסן אייר וכו' – נמצאים גם בתורה¹, וחלק מהם – כולל השם „אלול"² – אף מצויים בתורה שבכתב³, מובן שהם מבטאים את מהותו של החודש⁴. וכך בענייננו⁵, שבשם „אלול" רמוזות שתי העבודות הרוחניות של חודש זה.

לפיכך מוצאים בין ה„רמזים" במילה „אלול", שמילה זו נחלקה לשני חלקים, כדלהלן, ויש לומר, ששני חלקים אלו מקבילים לשתי העבודות הנ"ל.

ב. אלול: „לא" ו„לו", אלול: „או" ופעמיים האות למ"ד

מן הרמזים של חודש אלול:

א) ביאורו של כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק"⁶, ש„אלול" מורכב משתי מילים „לא" ו„לו". „לא" (באל"ף) מורה על דרגת „כתר" הנעלית מהשתלשלות, ו„לו" (בוא"ו) מורה על דרגת „זעיר אנפין", שבסדר ההשתלשלות וירידת השפע האלקי למטה.

1) אף שעלו עמיהם מבל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב) – ראה לקו"ש ח"ט ע' 296 ואילך ובהערות שם.

2) נחמ"ו, טו.
3) ראה ירושלמי שם.

4) כמו שם כל דבר שמורה על חיותו ותוכנו – שער היחוד והאמונה פ"א. אור"ת לה"מ ד, סע"ב ואילך. ועוד.
5) להעיר ג"כ מהר"ת שנאמרו בשם אלול – הובאו ונתבארו בלקו"ש שם ע' 297 ואילך. ועוד.

6) אור"ת ראה ע' תשצו.

כמוסבר⁷ בענין של „בכל צרתם לו צר"⁸ – שה„כתיב" הוא „לא צר", וה„קרי" „לו צר" – ש„לא צר" מצד דרגת הכתר שמעל להשתלשלות, ששם אין משפיע כלל מצב התחתונים, ולכן „בכל צרתם לא צר", ואילו „בכל צרתם לו צר" מצד דרגת „זעיר אנפין", שבסדר ההשתלשלות, שמצב התחתונים תופס מקום.

והקשר שבין שני העניינים – „לא" באל"ף ו„לו" בוא"ו – לחודש אלול הוא: בחודש אלול מאירות ומשפיעות י"ג מדות הרחמים שמעל להשתלשלות – „לא" באל"ף. אבל הארת י"ג מדות הרחמים היא באופן היורד להשתלשלות. בפנימיות – „לו" בוא"ו.

ב) ביאורו של אבי מורי⁹: השם „אלול" מורכב מן המילה „או" ומפעמיים למ"ד.

„או" מורה על דרגת המלכות, כנאמר בזהר¹⁰, ושתי האותיות של „או" רמוזות לשתי הדרגות העיקריות של מלכות¹¹: אל"ף – כתר של מלכות, וא"ו – דעת של מלכות.

שתי אותיות הלמ"ד מצביעות על „שלישם מעלות" ש„המלכות נקנית"¹² בהן, וכיון

7) אור"ת לתהלים (יהל אור) ע' שסא. הובא בקיצור באור"ת ראה שם.

8) לשון הכתוב – ישע"י סג, ט.

9) לקוטי לוי"צ אגרות קודש ע' תו ואילך. ס"ע תיאור.

10) ח"ג כג, ב. וראה לקולו"צ שם (ע' תז) ביאור שייכות של פירוש תיבת „או" לספירת המלכות.

11) ההכרח שגם האותיות דתיבת „או" שייכות למלכות (ולא רק מצד פירוש התיבה, כבהערה הקודמת) – יש לומר, כי מכיון שפירוש כללות התיבה בא ע"י צירוף אותיות אלו, עכצ"ל שגם האותיות של התיבה יש להן שייכות לתוכן התיבה; ובענייננו: אם האותיות אי"ל לא די' להן שייכות למלכות, די' משתנה גם הפירוש דתיבת „או".
12) אבות פ"ז מ"ה (לגירסת אדה"ו – מ"ו).

(* בהגהת הרח"ו (זוהר שם) ומא"א (א. מה) – דא גימטריא ו'. היא נוקבא (ספירה השביעית. אבל ביאור זה אינו מטפיק, כי „למה מספר הו' הוא באותיות אי"ל דוקא. ולא באות ו' הרומו ג"כ על מלכות. או באותיות אחרות שיענה מטפרט ו" (לקולו"צ שם).

שהענין של „המלכות נקנית בשלשים מעלות“¹² – ירידת השפעה עליונה למלכות – צריך להתבצע בשתי הדרגות הנ"ל של מלכות, לכן צריכה להיות למ"ד הן לאחר האל"ף והן לאחר הוא"ו.

והקשר של ענין זה לחודש אלול הוא: חורבן הבית שבחודש אב פוגע בעיקר בספירת המלכות, ובימי הרצון של חודש אלול, שמיד לאחר חודש אב, מתחיל בנין המלכות.

ג. הקשר שבין שני ביאורים אלו למילה „אלול“

הקשר שבין פירוש אבי-מורי לבין פירוש הצמח-צדק אינו רק בכך שבשני הפירושים מורה האל"ף על „כתר“ שמעל להשתלשלות והוא"ו על המשכה והשפעה בפנימיות (זעיר-אנפין), כפירוש הצמח צדק, או „דעת“, שהיא „מפתחא דכליל שית“¹³, אלא גם לגבי המילים „לא“ ו„לו“ המבוארות בביאורו של הצמח צדק:

הסיבה לכך ששתי הדרגות העיקריות של מלכות הם „כתר דמלכות“ ו„דעת דמלכות“, מבאר אבי-מורי¹⁴: ראשית יש צורך בעונג ורצון בענין המלוכה – וזהו „כתר דמלכות“, כידוע ש„כתר“ הוא „עונג ורצון“. אך כיון ש„אין מלך בלא עם“¹⁵, צריך המלך להצטמצם ולהתקרב לעם, וזוהי דרגת „דעת דמלכות“.

ההבדל בין שתי דרגות אלו הוא: מצד דרגת „העונג והרצון למלך“¹⁴ עדיין המלך מנותק מן העם, כאן מורגשת רוממותו שלו והתנשאותו, והעם אינו תופס אצלו מקום בדרגה זו.

ואילו בדרגת „דעת דמלכות“ מתקרב המלך אל העם ומנהיג אותו על ידי חוקים וכדומה, ובדרגה זו יש חשיבות להתנהגות העם.

וזהו הקשר בין הסברו של אבי-מורי לבין פירוש ה„צמח צדק“: בדרגת „כתר דמלכות“, שבה אין חשיבות למעשה התחתונים, שם „בכל צרתם לא צר“. ואילו בדרגת „דעת דמלכות“ – שם חשובים מעשי התחתונים, שם „בכל צרתם לו צר“.

ד. שתי העבודות בחודש אלול

במקביל לשני ענינים אלו בחודש אלול, קיימים, באופן כללי, שני סוגי העבודה בחודש אלול – תיקון השנה שעברה והכנה לשנה הבאה:

עיקר¹⁶ העבודה בראש השנה היא להביא לידי „תמליכוני עליכם“¹⁷ – „הכתרת“ הקדוש-ברוך-הוא גורמת להתעוררות הנצמיות שבה אין מעשי התחתונים תופסים מקום כלל, כדלעיל.

וזהו הסיבה לאמירה „יבחר¹⁸ לנו את נחלתנו...“, כי ענין ה„תמליכוני“ על ישראל אינו עקב עבודתם בתורה ומצוות, אלא עקב בחירה חפשית של הקב"ה, מפני ששורש נשמות ישראל הוא בעצמותו יתברך, מעל לשורש של התורה והמצוות¹⁹, ואשר על-כן אומר הקב"ה „להחליפם באומה אחרת איני יכול“²⁰, בלי להתחשב במצבם בקיום תורה ומצוות. וזה מתהווה על ידי ההתבטלות הפנימית של ישראל מצד עצם הנשמה.

אך תיקון השנה שעברה נעשה על ידי חשבון-צדק של העבודה בתורה ובמצוות – כיצד ביצעו את חוקי המלך, וזה קשור לדרגת המלכות המאוחדת עם העם.

ה. באלול מתאחדים שני הענינים

כיון ש„אלול“ היא מילה אחת, מובן,

(16) בהבא לקמן – ראה בארוכה לקו"ש ח"ד שיחה לראש השנה. לקו"ש [המפורגם] ח"ט ע' 302, 377 ואילך.
(17) ר"ה טז, סע"א. לה, ב.
(18) תהלים מז, ה.
(19) ב"ר פ"א, ד. תדבאר ספ"ד.
(20) פתיחתא דרות רבה ג. וראה פסחים פז, סע"א. ועוד.

וכך גם מצד שני – הענין של „תמליכוני עליכם“ של ראש השנה, הכתרת הקדוש-ברוך-הוא על ידי ישראל למלך, בדרגת המלכות שבה אין חשיבות לעם („לא“), כדלעיל, כוונתו, שהוא יביא לידי עבודת התורה והמצוות, ביצוע חוקי המלך בשלימותם („לו“).

ועל ידי כך גורמים, שהענין של „יבחר לנו“ בראש השנה לא נותר מעל להשתלשלות („לא“), אלא מתגלה למטה („לו“) בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל אחד ואחת מישראל בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים.

(משיחת ש"פ ראה תשל"ג)

שה„לא“ וה„לו“ של אלול אינם שני ענינים נפרדים, אלא, כלשון הצמח צדק⁶ – „באלול מתחבר לו לא“.

ההסבר לכך הוא:

חשבון-הצדק על השנה שעברה – ה„לו“ של אלול – כרוך בתשובה על המעשים השליילים ותיקונם, והסליחה והכפרה על מעשים אלו נובעת מ"ג מדות הרחמים שמעל להשתלשלות – ה„לא“ של אלול – כי דוקא משום שבדרגה זו אין פוגמים מעשי התחתונים באים משם הכפרה והתיקון על ההטא והחסרון במעשה התחתונים ובעבודה בתורה ומצוות²¹.

(21) לקו"ת אחרי כו, סע"ג. ובכ"מ.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד